

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Javaslat tanácsi rendeletre a beágyazott számítástechnikai rendszerekre irányuló közös technológiai kezdeményezést megvalósító „ARTEMIS közös vállalkozás” létrehozásáról

COM(2007) 243 final – 2007/0088 (CNS)

(2008/C 44/03)

2007. június 11-én az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2007. október 4-én elfogadta véleményét. (Előadó: Gérard DANTIN.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. október 24–25-én tartott, 439. plenáris ülésén (az október 24-i ülésnapon) 127 szavazattal 2 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB általánosságban véve egyetért az Európai Bizottság stratégiájával. Megítélése szerint a K+F beruházások fellendítése megfelelő eszköz ahhoz, hogy az európai vállalatok számára biztos referenciakeretet lehessen teremteni egy olyan új eszköz alapján, amely lehetővé teszi a közösségi finanszírozás jelenlegi elaprózódottságának megszüntetését, és kiküszöböli az elért eredmények értékelését alig lehetővé tevő programok egyenlőtlen eloszlását.

1.2 Az EGSZB helyesli annak bejelentett szándékát, hogy évente ismertetik az ARTEMIS eredményeit. Amiatt azonban sajnálkozásának ad hangot, hogy a korábbi európai technológiai platformok működéséről és eredményeiről nem áll rendelkezésre részletes mérleg.

1.3 A köz- és a magánszféra partnerségén alapuló ARTEMIS közös vállalkozás elősegíti egy európai kutatási térség létrehozását, és jelentős mértékben hozzájárul az európai vállalkozások versenyképességéhez.

1.4 A vizsgált javaslatról szóló kedvező véleményében az EGSZB kiemeli a beruházások terén javasolt innovatív stratégia jelentőségét, amely összefogja a Közösség, a vállalkozások, az egyes tagállamok és a projektben részt vevő K+F struktúrák forrásait.

1.5 Tekintettel erre az innovatív asszociatív mechanizmusra, amely a bevezetett kutatási termékek felhasználását illetően bonyolultnak bizonyulhat, az EGSZB örömmel fogadja, hogy a közös vállalkozásról szóló alapszabály 24. cikke milyen nagy terjedelemben és precízen tárgyalja a szellemi tulajdon kérdését.

1.6 Végül, az EGSZB szükségesnek tartja:

- az eljárások tényleges egyszerűsítését, elsősorban azért, mert a korábbi K+F programokra kedvezőtlenül hatott az adminisztráció bonyolultsága,

- a szükséges gazdasági források mozgósításához való hozzájárulást lehetővé tevő tájékoztató program kidolgozását,

- olyan szakképzési programok kidolgozását, amelyek segítségével összhangba hozható a munkavállalók szakképzettsége és az ARTEMIS által létrehozott munkahelyek igénye. Erre azért van szükség, hogy meg lehessen teremteni az ipari vezető szerep biztosításához szükséges feltételeket ebben a stratégiai szektorban.

2. Bevezetés

2.1 A vizsgált tanácsi rendeletjavaslat az első európai köz- és magánszféra partnerségek létrehozását célozza a K+F területen. Meghatározza az első két közös technológiai kezdeményezés egyikét, amely a beágyazott számítástechnikai rendszerekre vonatkozik ⁽¹⁾.

2.2 A közös technológiai kezdeményezéseknek általánosságban az a céljuk, hogy lehetővé tegyék az ipar, a kutatási szervezetek, a tagállamok és az Európai Bizottság számára, hogy célzott kutatási programok javára – részben vagy teljesen – egyessítsék erőforrásaikat.

2.3 A hagyományos stratégiával ellentétben, amely a projekteknek esetleg biztosít állami támogatást, a közös technológiai kezdeményezések közös stratégiai kutatási célokat szolgáló, nagy léptékű kutatási programokra irányulnak. Ez az új megközelítési mód várhatóan kritikus tömeget teremt az európai kutatás és innováció számára, megszilárdítja a tudományos közösséget bizonyos fontos, stratégiai területeken, és összehangolja a projektek finanszírozását, hogy a kutatási eredményeket gyorsabban fel lehessen használni.

2.4 Ez a javaslat a beágyazott számítástechnikai rendszerekre irányuló ARTEMIS közös technológiai kezdeményezést létrehozó jogi keretet alakítja ki.

⁽¹⁾ A másik közös technológiai kezdeményezés az innovatív gyógyszerekkel kapcsolatos. Ezzel a témával az INT/363 vélemény foglalkozik.

2.5 Az ARTEMIS közös technológiai kezdeményezés a láthatatlan számítógépekre (integrált rendszerek) vonatkozik, amelyek számos gépet működtetnek, a gépkocsiktól a repülőgépekig és a telefonokig, továbbá energiahálózatokat, valamint számos háztartási gépet, például mosógépeket, televíziókat stb.

2.6 Az előrejelzések szerint 2010-ben már több mint 16 milliárd, 2020-ban pedig több mint 40 milliárd integrált processzor lesz a világon. 2010-ben ezek a láthatatlan beágyazott berendezések és szoftverek az új termékek értékének 30–40 %-át teszik majd ki: 41 %-ot a fogyasztói elektronikában, 37 %-ot a távközlésben, 36 %-ot a gépkocsiknál és 33 %-ot az egészségügyi berendezéseknél.

2.7 Az ARTEMIS kutatásra szánt költségvetése egy hétéves időszakra összesen 2,7 milliárd EUR-t tesz ki. Ennek 60 %-a az iparból származna, 410 millió EUR-t az Európai Bizottság, 800 milliót pedig a tagállamok programjai biztosítanának.

3. Háttér

3.1 Az információs és kommunikációs technológiáknak (IKT) alapvető gazdasági és társadalmi jelentőségük van, és lényeges szerepet játszanak a felülvizsgált lisszaboni stratégia megvalósításában, amely hangsúlyozza, hogy a tudás és az innováció hozzájárul a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzéséhez az EU-ban.

3.2 Világszinten míg az összes K+F kiadások várhatóan mintegy 170 %-kal emelkednek a következő tíz évben, a beágyazott rendszerekre fordított kiadások valószínűleg 225 %-kal – a 2002. évi 58 milliárd EUR-ról 2015-ig 132 milliárd EUR-ra – növekednek ⁽²⁾.

3.3 Az EU-ban az IKT-vel kapcsolatos K+F az összes K+F kiadás körülbelül 18 %-át teszi ki, szemben az Egyesült Államokkal és Japánnal, ahol ez a szám 34, illetve 35 % ⁽³⁾. Az egy főre számított kiadások az EU-ban mintegy 80 EUR-t tesznek ki, szemben az Egyesült Államok 350 és Japán 400 EUR-jával. A beágyazott rendszerekre vonatkozó kutatás az IKT-kutatások fontos része. Európában 380 millió EUR állami finanszírozásban részesül, és az informatikai és kommunikációs technológiákra vonatkozó kutatásokkal foglalkozó vállalkozások költségvetésének több mint 50 %-át teszi ki.

3.4 Ha az EU a jövőben is jelen kíván lenni ebben a nagy fejlődési potenciálú szektorban, növelnie kell beruházásait e stratégiai területen, és jobban kell felhasználnia ezeket, és nem egy olyan kutatási struktúrára kellene támaszkodnia, amely szétforgácsolja az erőket, és redundanciákhoz vezet. Az EU vállalkozásai jelenleg semmilyen olyan kerettel nem rendelkeznek, amelyben kifejleszthetők a szükséges technológiák és szabványok.

3.4.1 Az előrehaladást általában gátolja, hogy a vállalkozások nem hangolják össze K+F-fel kapcsolatos céljaikat, sok a redundancia, és a kutatásra szánt korlátozott kereteket nem megfelelően használják fel.

3.4.2 Az Európai Bizottság javaslata ezen a helyzeten igyekszik változtatni.

4. Az Európai Bizottsági javaslata

4.1 A COM(2007) 243 final dokumentum tárgyát képező ARTEMIS közös vállalkozás létrehozására vonatkozó határozat a 7. keretprogramról szóló 1982/2006/EGK határozatból származik, amely közösségi hozzájárulást irányoz elő hosszú távú, európai köz- és magánszféra partnerségek kialakításához a tudományos kutatás területén.

4.2 Ezek a partnerségek „közös technológiai kezdeményezések” formáját öltik, és a korábbi „európai technológiai platformokból” nőttek ki.

4.3 Az „Együttműködés” egyedi programról szóló 971/2006/EK határozatában ⁽⁴⁾ az Európai Bizottság hangsúlyozta a köz- és magánszféra-partnerségek szükségességét, és megjelölt hat olyan területet, amelyekben a közös technológiai kezdeményezések létrehozása fellendítheti az európai kutatást. A következő területekről van szó:

- hidrogén- és üzemanyagcellák,
- repülőgépipar és légi közlekedés ⁽⁵⁾,
- innovatív gyógyszerek ⁽⁶⁾,
- beágyazott számítástechnikai rendszerek,
- nanoelektronika ⁽⁷⁾,
- Globális Környezetvédelmi és Biztonsági Monitoring (GMES).

4.4 Ennek az általános stratégiának a keretében a vizsgált COM(2007) 243 rendeletjavaslat a beágyazott számítástechnikai rendszerekre irányuló közös technológiai kezdeményezést megvalósító ARTEMIS közös vállalkozás létrehozását kimondó tanácsi rendelet kidolgozását tárgyalja.

4.5 Egy olyan vállalkozás kiválasztása, amely „az intelligencia beépítésének” kulcsfontosságú témájával foglalkozik, része annak a stratégiai területnek, amelyhez hozzátartozik a gépjárműipar, a háztartási gépek, a kommunikációs eszközök, az ellenőrző rendszerek és az irodagépek.

4.6 Ezekben a szektorokban az előrejelzések szerint a következő öt évben jelentősen nőni fog a beágyazott rendszerek máris nagy jelentősége a berendezések irányításában: a beágyazott rendszerek részaránya a végtérmekek értékén belül várhatóan 35–40 %-ot ér el, teljes számuk 2010-ben várhatóan 16 milliárd, 2020-ban pedig több mint 40 milliárd lesz.

⁽²⁾ Software Intensive Systems in the Future, IDATE/TNO, 2005.

⁽³⁾ Az Európai Bizottság közleménye: „i2010: európai információs társadalom a növekedésért és a foglalkoztatásért”. Európai Bizottság, 2005.

⁽⁴⁾ HL L 400., 2006.12.30., 1. o.

⁽⁵⁾ INT/369.

⁽⁶⁾ INT/363.

⁽⁷⁾ INT/370.

4.7 A közös technológiai kezdeményezés létrehozása első sorban egy olyan európai kutatási és fejlesztési program kidolgozására irányuló óhaj következménye, amely segíti az európai gazdaságot, hogy világszínvonalra emelkedjen a beágyazott számítástechnikai rendszerek területén, amelyek nélkülözhetetlen újításokat jelentenek az európai vállalkozások versenyképessége és fejlődése szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban.

4.8 Az Európai Bizottság szerint egy olyan kezdeményezésre, mint az ARTEMIS, alapvető fontosságú szerep hárul annak elkerülésében, ami az európai személyi informatikai és internetágazatban történt, ahol pontosan a kutatási és innovációs beruházások hiányában a gyártók hátat fordítottak Európának (az Egyesült Államok, Japán és más országok kedvéért).

4.9 Az ARTEMIS közös technológiai kezdeményezés létrehozását az érdekelt felekkel történő kiterjedt konzultáció, valamint számos jelentős, közösségi szintű kezdeményezés és konferencia előzte meg. E kezdeményezés céljait és feladatait előzetesen megvizsgáltatták az oktatási és a vállalati szférával, amely a szóban forgó javaslat értékelésekor kamatoztatta a beágyazott rendszerekkel kapcsolatos szakértelmét. A tagállamok elismerték, hogy a jövő kihívásainak kizárólag közösségi szinten lehet megfelelni.

4.10 Jogalap

A javaslat egy tanácsi rendeletből áll, amelynek melléklete a közös vállalkozás alapszabályát tartalmazza. A javaslat jogalapja a Szerződés 171. cikke. A közös vállalkozás közösségi szervként fog működni, és bár költségvetése a 1605/2002-es tanácsi rendelet 185. cikkének hatálya alá tartozik, figyelembe kell vennie a kezdeményezés azon sajátosságait, hogy köz- és magánszférapartnerségről van szó, és a magánszektor jelentősen, az állami szektorral legalább egyenlő mértékben hozzájárul a költségekhez.

4.11 Összetétel

A közös technológiai kezdeményezés alapító tagjai az Európai Közösség – amelyet az Európai Bizottság képvisel –, azok a tagállamok, amelyek kifejezték azon szándékukat, hogy részt vesznek a közös technológiai kezdeményezésben és az ARTEMISIA (az érintett szektor számos vállalkozását és egyéb K+F szervezeteket képviselő egyesület). Az alapszabály felsorolja azokat a jogalanyokat, amelyek a későbbiekben az ARTEMIS közös vállalkozás tagjaivá válhatnak. Ezek többek között a következők: a 7. keretprogramhoz társult azon országok, amelyek nem tagjai az EU-nak, valamint bármely más jogalany, amely képes arra, hogy az ARTEMIS közös vállalkozás célkitűzéseinek eléréséhez hozzájárulást nyújtson.

4.12 Finanszírozás

Az ARTEMIS közös vállalkozás 4. cikkben részletezett működési költségeit a következő juttatások támogatják:

- az ARTEMISIA legfeljebb 20 millió EUR összegű vagy a projektek teljes költségének legfeljebb 1 %-át kitevő pénzügyi hozzájárulása, amely nem haladhatja meg a 30 millió EUR-t,
- a Közösség pénzügyi hozzájárulása legfeljebb 10 millió EUR értékben,
- az ARTEMIS tagállamok természetbeni hozzájárulásai.

A kutatási és fejlesztési tevékenységeket a 2017. december 31-én végződő időszakban a következő juttatások támogatják:

- a Közösség pénzügyi hozzájárulása legfeljebb 410 millió EUR értékben,
- az ARTEMIS tagállamok pénzügyi hozzájárulásai, amelyek közvetlenül fizetendők a kutatási és fejlesztési tevékenységekben részt vevő kutatási és fejlesztési szervezeteknek,
- a kutatási és fejlesztési szervezetek természetbeni hozzájárulásai.

4.12.1 A 2013. december 31-ig tartó időszakban az Európai Bizottság maximális hozzájárulása 420 millió EUR lesz. A 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet 54. cikke második bekezdésének megfelelően ez az összeg a kutatási és technológiai fejlesztési tevékenységekre vonatkozó hetedik keretprogram végrehajtását célzó „Együttműködés” egyedi programból kerül kifizetésre. 2008-ban 42,5 millió EUR összegre vállaltak kötelezettséget.

4.12.2 Ezt a jelentős beruházást az támasztja alá, hogy az ARTEMIS jövőbeli eredményei az érintett területeken az összes közösségi politika – különösen a környezetvédelem, közlekedés, energiaügy és a belső piac – számára fontos hivatkozási pontokat jelentenek majd. Így a versenyképességre vonatkozó lisszaboni, valamint a kutatási kiadásokkal kapcsolatos barcelonai célok eléréséhez is konkrétan hozzájárulnak. A javasolt kezdeményezés egy ambiciózus közösségi stratégia részét képezi, mely magában foglalja többek között az Európai Technológiai Intézet létrehozását.

4.13 Szellemi tulajdon

Az ARTEMIS a kutatási eredmények terjesztésére vonatkozóan olyan szabályokat fogad el, amelyek biztosítják, hogy adott esetben a kutatási és fejlesztési tevékenységek során keletkezett szellemi tulajdon védelemben részesüljön, és hogy a kutatási eredményeket felhasználják és terjesszék. A közös vállalkozás alapszabályának 24. cikke részletesen taglalja ezt az elvet.

4.14 Az Európai Bizottság szerint az ARTEMIS közös vállalkozás létrehozása a következő objektív előnyökkel jár a Közösség számára:

- A nemzeti erőfeszítések integrálása közösségi szinten meghatározott közös célkitűzések követésével, ami lehetővé teszi a beágyazott számítástechnikai rendszerekkel kapcsolatos európai kutatási térségek kialakítását.
- A tagállamok forrásainak rugalmasabb felhasználása.

- A Közöségi pénzügyi hozzájárulásának fellendítő hatása a tagállamok és a vállalkozások tekintetében.
- A programok hatékonysága és a korábbi kezdeményezések gyenge pontjainak kiküszöbölése.
- A projektindításokkal kapcsolatos rövidebb határidők megállapítása révén gazdasági hatékonyság.
- A kutatási eredmények gyorsabb piacra kerülésének köszönhetően az uniós gazdaság versenyképességének javulása.

5. Általános megjegyzések

5.1 Az EGSZB általánosságban véve egyetért az Európai Bizottság stratégiájával. Megítélése szerint a K+F beruházások fellendítése megfelelő eszköz ahhoz, hogy az európai vállalatok számára biztos referenciakeretet lehessen teremteni egy olyan új eszköz alapján, amely lehetővé teszi a közösségi finanszírozás jelenlegi elaprózódottságának megszüntetését, és kiküszöböli az elért eredmények értékelését alig lehetővé tevő programok egyenlőtlen eloszlását.

5.2 Amint azonban a 4.2. pontban is szerepel, a közös technológiai kezdeményezések a korábbi „európai technológiai platformokból” nőttek ki. Elsősorban a részt vevő szereplők nem kielégítő felhatalmazása miatt azonban ezek a platformok csak ritkán érték el a számukra kijelölt célt: az európai kutatás stratégiai fellendítését. A közös technológiai kezdeményezések létrehozását az európai technológiai platformok szerepével kapcsolatos részleges kudarc belátása nyomán határozták el. Ez a szerep lényegében abban állt volna, hogy a platformoknak lényegi hozzájárulást kellett volna nyújtaniuk az iparnak a versenyképesség területén.

5.2.1 Ennek alapján az EGSZB sajnálja, hogy az Európai Bizottság javaslata nem ismerteti részletesebben az európai technológiai platformokkal kapcsolatban korábban végzett munkákat: semmilyen mérleg nem készült, az elért eredményekről nem esik szó, és bibliográfiai utalást is hiába keres az olvasó.

5.2.2 Az EGSZB ezért helyesli a közös technológiai kezdeményezések tekintetében bejelentett szándékot, hogy évente jelentést tesznek közzé, amely megvonja az elért eredmények és a megtett út mérlegét.

5.3 A köz- és a magánszféra partnerségén alapuló ARTEMIS közös vállalkozás az EGSZB szerint elősegíti egy európai kutatási térség létrehozását, és jelentős mértékben hozzájárul az európai vállalkozások versenyképességéhez.

5.4 Ha a jövőben egyre intelligensebb rendszerek állnak rendelkezésre, az számottevően hozzájárulhat az egyre biztonságosabb termékek előállításához, ugyanakkor részt vehet a magas szintű képzések és képesítések biztosításában, munkahelyek létrehozását és fejlesztését segítve elő.

5.5 A vizsgált javaslatról szóló kedvező véleményében az EGSZB mindenekelőtt a beruházások terén javasolt innovatív stratégia jelentőségét hangsúlyozza.

5.5.1 A kutatási és fejlesztési programokkal kapcsolatban első alkalommal fordul elő, hogy nemcsak a Községi és a vállalatok – amelyeket az ARTEMISIA képvisel – forrásai vehetők igénybe, ami szokatlan dolog, hanem az egyes tagállamok és a részt vevő kutatási szervezetek forrásai is.

5.5.2 Tekintettel erre az innovatív asszociatív mechanizmusra, amely a bevezetett kutatási termékek felhasználását illetően bonyolultnak bizonyulhat, az EGSZB örömmel fogadja, hogy a közös vállalkozások alapszabályának 24. cikke milyen nagy terjedelemben és precízen tárgyalja a szellemi tulajdon kérdését.

5.6 Céljai elérése és az új eszközben rejlő valamennyi lehetőség teljes kihasználása érdekében azonban az EGSZB szükségesnek tartja a következőket:

- az eljárások tényleges egyszerűsítése a különböző K+F tevékenységek valamennyi szakaszában, a tevékenységek kiválasztásától kezdve egészen az eredmények terjesztéséig, az ARTEMIS-re ruházva az e feladatokkal kapcsolatos fő felelősséget. A korábbi K+F programok kudarcait többek között az adminisztráció bonyolultsága, a finanszírozással és az intézményi referenciákkal kapcsolatos bizonytalanság okozta,
- nagyszabású tájékoztatási program létrehozása az ARTEMIS közös vállalkozás által kínált lehetőségekről, többek között arról a képességéről, hogy tekintettel az új finanszírozási formákra, mozgósítani tudja a szükséges gazdasági forrásokat,
- megfelelő szakképzési programok kidolgozása, hogy a K+F-hez szükséges ismeretekkel rendelkező, magasan képzett munkaerő álljon rendelkezésre. E programoknak, amelyeket támogat az ARTEMIS, rendkívüli stratégiai jelentőségük lesz az EU ipari jövője számára. E magas szintű szakképzettségek, amelyek a létrehozandó K+F munkahelyeken megkívánt magas fokú technikai készségekhez szükségesek, ezenkívül fékezik a kutatók elvándorlását, és eleget tesznek az egyik előfeltételnek ahhoz, hogy ezekben a stratégiai szektorokban biztosítani lehessen az ipari vezető szerepet az Európai Unió számára.

Kelt Brüsszelben, 2007. október 24-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS